

ทำเป็นรู้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ เราเป็นนักบวช อีกเดือนหนึ่งเข้าพรรษาแล้วนะ จะเข้าพรรษาอยู่แล้ว ฉะนั้นผู้ที่เข้าพรรษาเขาหาที่จำพรรษาของเขาแล้ว เขาหาที่จำพรรษาของเขาเพราะอะไร เพราะเราต้องการแสวงหา เราก็ยังต้องการแสวงหา เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราจะต้องหาสิ่งที่ว่ามั่นคงกับจริตินิสัย ถ้าตรงกับจริตินิสัยแล้วทำสิ่งใดแล้วมันจะตรงกับจริตินิสัยของตน มันยอมรับ ถ้าไม่ตรงกับจริตินิสัยนี้มันขวาง มันขวางไปทั่ว ถ้ามันขวางไปทั่วละ สิ่งนั้นไม่มีประโยชน์กับเราและสถานที่นั้น และมันเป็นความจริงๆ ต้องเป็นอย่างนั้นนะ

ถ้าเรายังแสวงหาอยู่ แสวงหาเพื่อสังฆธรรมเพื่อความจริงของเรา เห็นไหม จะเข้าพรรษา ฉะนั้นจะเข้าพรรษาแล้วนี่ เราจะต้องตื่นตัวๆ ขวนขวายนะ หาที่ เราอยู่กับครูบาอาจารย์ เห็นไหม ก่อนเข้าพรรษาต้องเตรียมพื้น ต้องเตรียมไม้กวาด ต้องเตรียมต่างๆ เตรียมไว้ทำไม เตรียมไว้ติดตามในพรรษา ๓ เดือน ๓ เดือนนี้เขาไม่ให้ขยับเลยนะ ๓ เดือนก็ต่างคนต่างตั้งใจ ต่างคนต่างจะภาวนา ถ้าภาวนาอย่างไร เราภาวนาให้มันได้คุณสมบัติของเราขึ้นมา ให้เป็นคุณประโยชน์กับเรา ถ้าเราจะปฏิบัติ เห็นไหม เขาเตรียมพร้อมตลอด

นี่ก็เหมือนกัน อีก ๑ เดือนจะเข้าพรรษาแล้ว จะต้องหาที่จำพรรษากัน แล้วต้องแบ่งปันกันไปเพื่อหาที่สะดวกสบายของการประพฤติปฏิบัติ มันสะดวกสบายกับการประพฤติปฏิบัติในนี้ไง คือหัวใจใจ ที่เราบวชมาๆ เราบวชมาเพื่อสิ่งใด เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราศรัทธาเนะ คนเราศรัทธามีความเชื่อนี้มันหวังผลทั้งนั้น ที่เราบวชมาเราหวังผลนะ เราหวังพ้นจากทุกข์

ถ้าเราหวังพ้นจากทุกข์ขึ้นนะ การกระทำของเรามันสมกับสังฆธรรมอย่างนั้นไหม ถ้ามันสมกับสังฆธรรมอย่างนั้นนะเราเทียบไปสิ เราเทียบไปในสมัยพุทธกาล สมัยองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สอนเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเอง ขวนขวายกันๆ นะ เวลาเราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ที่เราไปทำข้อวัตร ท่านจะให้กำลังใจ ท่านจะให้คิด ถ้าท่านให้คิดขึ้นมา เวลาเราฟังธรรมขึ้นมาเราก็สดชื่น

นี่วันสองวันไปใจมันด้านอีกแล้ว พอใจมันด้านขึ้นมามันไม่มีสิ่งใดขโลมหัวใจของเราเลย ถ้ามีสิ่งใดขโลมหัวใจของเรา เห็นไหม เราเป็นผู้ที่กำลังแสวงหา เรายังเป็นผู้ที่ศึกษา ถ้าศึกษา นี่มันเปิดรับนะ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะ ท่านบอกว่า หูไม่ใช่หูไม่ใช่ ตาก็ไม่ใช่ตาไม่ใช่ หูไม่ใช่หูกระโถน ตาเรา เห็นไหม ตาเรามีจิตมีวิญญาณ เรารับรู้ได้ ตาเราๆ ก็รับรู้ได้ หูของเราเนี่ยเราฟัง เห็นไหม สิ่งกระทบนี้เรารับรู้ได้

ที่เรายังศึกษาอยู่ๆ เห็นไหม ถ้าศึกษาอยู่เราพยายามค้นคว้าของเรา ถ้าค้นคว้าของเราเพื่อใคร การกระทำของเราเพื่อเราทั้งนั้นนะ เพราะทีฏฐิมานะมันจะสูงจรดฟ้า ถ้าสูงจรดฟ้าขึ้นมา ถ้ามันมีสิ่งที่มีมันลงใจ ถ้าจิตใจมันลงใจนะ ลงใจสิ่งใดมันฟังแล้วมันเป็นธรรมมันชื่นใจ ถ้าชื่นใจแล้วนี่มันมีการกระทำไป

แต่ถ้าจิตใจมันด้าน ถ้าจิตใจมันด้านมันต่อต้าน ถ้ามันต่อต้านขึ้นมาแล้วมันไม่มีประโยชน์กับใครเลยนะ ไม่มีประโยชน์กับผู้แสดงด้วย และไม่มีประโยชน์กับผู้ฟังด้วย มันไม่มีประโยชน์กับใครทั้งสิ้น แต่ถ้ามันตรงจรดตรงนิตย์ มันเปิดหมดคนะ ทั้งหู ทั้งตา ทั้งหัวใจนี้เปิดหมดเลย ถ้าเปิดหมดเลยขึ้นมา เรามีสิ่งใดในหัวใจของเรา ในหัวใจของเรามันมีสิ่งใดที่มันเป็นความสกปรกโสโครก เราแสวงหาอยู่ๆ ใจ ขณะเราฟังธรรมๆ เห็นไหม ธรรมะของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าซุบมือเปียๆ เลย เหมือนสำรับ ยกมาตั้งให้ต่อหน้าเลย เรายังกินกันไม่เป็น แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรานี้ ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านค้นคว้าๆ

เวลาเราศึกษาประวัติหลวงปู่มั่นน่าเห็นใจมาก เวลาหลวงปู่เสาร์ท่านพาออกประพฤติปฏิบัติเอง เวลามันติดขัดขึ้นไปก็ไปหาครูบาอาจารย์ของตน พอครูบาอาจารย์ของตนบอกว่า “ท่านมีปัญญามาก ท่านต้องค้นคว้าเอง” นี่ฟังเข้าไปแล้วมันหงายท้องไหม

เราก็มองหวังพึ่งครูบาอาจารย์ใช้ไหม เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันมีสิ่งใดที่ขัดข้องหมองใจ เราก็มองหวังให้ครูบาอาจารย์ช่วยปลดปล่อยโลมเรา แต่ครูบาอาจารย์ของเรา นี่ท่านมีปัญญามาก ท่านต้องค้นคว้าเอง ต้องค้นคว้าเอง การค้นคว้าเอง การแสวงหาเองๆ เห็นไหม ถ้าเรายังศึกษาอยู่

เราแสวงหาอยู่ เราพยายามศึกษาของเรา พยายามปฏิบัติของเรานะ ให้จิตใจของเรามันเป็นจริงขึ้นมา

เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสวงหาของท่าน ท่านมีความทุกข์ความยากของท่าน แล้วท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมาจนท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน ท่านจะมีคุณธรรมในใจของท่าน ท่านใช้ชีวิตของท่านเป็นชีวิตที่เป็นแบบอย่าง ชีวิตแบบอย่างของท่าน ถ้าชีวิตแบบอย่างของท่านนะ เราศึกษาแล้วนี่มันเป็นคนในหัวใจของเราได้เลย ถ้าเป็นคนในหัวใจของเราได้เลย เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันจะทุกข์จะยากนะจี๊เล็บ ไร้สาระ!

เพราะว่าท่านทุ่มเทมากกว่าเราก็เท่า ท่านแสวงหามากก็เท่า แล้วไอ้ของเรานี้ มีสำหรับอยู่ตรงหน้าด้วย มีสำหรับอยู่ตรงหน้า เห็นไหม คุณติ เราจะแสวงหา จะแสวงหาสินค้าสิ่งใดก็แล้วแต่เห็นไหม เรามีแคตตาล็อก เราก็ค้นคว้าของเรา ปรีชา ศึกษามาแล้วเราแสวงหาสินค้าสิ่งนั้น เราไปเจอสินค้าสิ่งนั้นแล้วนี่ เราจะซื้อสินค้าชิ้นนั้นมาเพื่อประโยชน์กับเราหรือไม่

นี่ก็เหมือนกัน คีล สมาธิ ปัญญา คีล สมาธิ ปัญญาที่เราศึกษามาเป็นแคตตาล็อกทั้งนั้น แต่เวลาครูบาอาจารย์ของท่านมีสินค้าให้เลย ทำอย่างนี้ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ คีล สมาธิ ปัญญาปฏิบัติไปต้องเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ถ้าเป็นอย่างอื่นไป ถ้าไม่อาจารย์ผิดก็ลูกศิษย์ผิด ต้องมีผิดอยู่คนหนึ่ง

ฉะนั้น ถ้าเวลาครูบาอาจารย์ของท่านแสดงธรรมของท่าน เห็นไหม มีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นี่เราถึงภูมิใจๆ เราเกิดมาในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำเจ้าคุณจุ่มๆ ท่านเป็นอุปัชฌาย์ ท่านบวชพระเยอะเยอะไปหมดเลย เป็นลูกศิษย์ของท่านทั้งนั้น ท่านจับมาคุยกัน จับมาสนทนาธรรมกัน นี่มันเป็นการตรวจสอบๆ นะ มันเป็นการตรวจสอบเห็นไหม ธรรมะมันเป็นการตรวจสอบกันได้ ธรรมสากัจฉา เอตมมุงคฺลมุตฺตมํ มันตรวจสอบกันได้ทั้งนั้นนะ คนเป็นจริงๆ นะ เวลามันฟังธรรมแล้วมัน เออ เข้ากันได้ ถ้ามันเข้ากันไม่ได้อันนั้น ต้องผิดคนหนึ่ง เห็นไหม นั่นเป็นเพราะอะไร นั่นเพราะว่าจิตใจท่านเป็นธรรมนะ เพราะจิตใจท่านเป็นธรรมท่านถึงเป็นอุปัชฌาย์ ท่านบวชลูกศิษย์ลูกหาของท่านเข้ามา แล้วท่านก็เป็นลูกศิษย์ หลวงปู่มั่นด้วย ท่านเคารพอุปัชฌาย์หลวงปู่มั่น ถึงเวลาท่านก็ไปกราบไปบูชาหลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านกำลังศึกษาอยู่ นี่ผู้ที่ไม่เป็นๆ มันก็ต้องพยายามของเราไง ถ้ามันยังไม่เป็นขึ้นมา

ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้วนะ มันเป็นเรื่องจริงขึ้นมา คนเป็น คนที่มันเป็นนะ เป็นอย่างนี้มันทำ
สิ่งใดมันทำได้ง่ายตายทั้งนั้นถ้าคนเป็น ถ้าคนไม่เป็น เห็นไหม เรามันไม่เป็น ถ้าไม่เป็นเราก็
พยายามแสวงหา มีการกระทำของเรา มันจะทุกข์มันจะยาก มันทุกข์ยากอยู่แล้วละ เวลามันทุกข์
มันยากขึ้นมา เราดูชาวไร่ชาวนาสิ ชีวิตเขาทั้งชีวิตนะ เวลาชาวนาเขานะ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน เขา
ทำของเขา เขาทำเพื่ออะไร เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของเขา

ไอ้เรานี้เราจะพ้นจากทุกข์ๆ มันต้องบากบั่นยิ่งกว่านั้น ความบากบั่นยิ่งกว่านั้น เราไม่ต้อง
ไปทำอะไรไถนา เราจะไถหัวใจนะ สิด สมานธิ ปัญญา หาใจให้เจอแล้วถากแล้วไถมัน ปลูกพุทธะ
ขึ้นมา ทำความจริงขึ้นมาในใจ ถ้ามันทำความจริงขึ้นมาในใจ เราทำของเราสิ ทางจงกรมก็มี นั่ง
สมาธิภาวนาก็มี สิ่งสภาวะแวดล้อม นี่เราเป็นนักปฏิบัติด้วยกัน เราไม่ได้ปฏิบัติด้วยกัน เวลาทำ
ข้อวัตร การทำข้อวัตรมันเป็นการผ่อนคลาย เวลาคนประพฤติปฏิบัติทั้งวันๆ เห็นไหม มันจับจด
มันกดคันตัวเอง พอกกดคันตัวเอง ถึงเวลา เห็นไหม บ่ายโมงฉันทน้ำร้อน ฉันทน้ำร้อนเสร็จแล้วเรามี
ข้อวัตรเราก็ทำของเรา

เวลามันเหลือเพื่อ ๒๔ ชั่วโมงนะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง ท่าน
จะให้เราปฏิบัติหมด เห็นไหม ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ เขาต้องทำหน้าที่การงานของเขา
เขาต้องทำอาชีพของเขา ทำหน้าที่การงานขึ้นมาเพื่อความมั่นคงในชีวิตของเขา ถึงเวลาแล้วเขา
ต้องมีเวลาปฏิบัติช่วงที่ว่าเขามีเวลาว่างของเขา ไอ้ของเรานี้เวลาเราบวชมาแล้วๆ ถ้าเป็นพระ
ศึกษาเขาก็ศึกษาของเขา ถ้าศึกษาของเขา แต่เราเป็นพระปฏิบัติ ถ้าเป็นพระปฏิบัติ ถ้ามีครูบา
อาจารย์ที่เป็นธรรมนะ ถ้าเป็นธรรมนี้ท่านจะเปิดให้เรา ๒๔ ชั่วโมง การประพฤติ ๒๔ ชั่วโมง
ใครประพฤติปฏิบัติขึ้นมาคนๆ นั้นอาจจะมามีคุณธรรมขึ้นมา ถ้ามีคุณธรรมขึ้นมามันตรวจสอบ
อาจารย์ได้

สำนักปฏิบัติปลอมๆ เวลาคุณนะ เราชักลูกศิษย์ๆ แต่มันไม่มีเวลาให้ลูกศิษย์ภาวนาก็แล้ว
กันนะ มีงานมีการอะไร่วนวายกันไปหมดนะ มีกิจนิมนต์ มีร้อยแปดพันเก้า แล้วเอาเวลาที่ไหน
มาประพฤติปฏิบัติ นั่นหรือสำนักปฏิบัติ สำนักปฏิบัติของเขานี้สำนักปฏิบัติมันคืออะไร ชุคค
วัตร ๑๓ นี้แหละ พระชุคคก็คือชุคควัตร ๑๓ นี้ไม่ต้องวัตรอย่างอื่น วัตร ข้อวัตรชุคควัตรนี้ ถ้า
ชุคควัตร เห็นไหม ฉันทในอาสนะเป็นวัตร บิณฑบาตเป็นวัตร ทุกอย่างเป็นวัตร นี่พระกรรมฐาน
เพราะมันไม่มีโรงครัว ไม่มีการมาส่งเสียบ ไม่มีการมาสูงถึง ไม่มีการมาออกอ่อน นั่นสำนักปฏิบัติ
เขาเป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วครูบาอาจารย์ท่านยังกันเวลาให้ด้วย

แต่เนื้ของเรา เห็นไหม อยู่ป่าอยู่เขา เราดูแลทั้งนั้นนะ เวลา ๒๔ ชั่วโมงเหลือเฟือ มีพระ
 เคยมาอยู่กับเรา มาอยู่กับพระสงฆ์ทุกอย่างดีหมดเลย เสียอย่างเดียวกันนะ เวลาว่างมากเกินไป
 เวลา ๒๔ ชั่วโมงมันมากเกินไป โอ้โฮ เขาพูดด้วยความภูมิใจของเขาเนะ แต่เราฟังแล้วเศร้าใจ
 มาก เศร้าใจมากกว่าการมาปฏิบัติเนื้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาท่านแสวงหาสิ่งนี้ ท่านแสวงหา
 เวลาของท่านที่จะได้บำรุงฟื้นฟูหัวใจของตน นี่ผู้ไม่เป็นเขาก็ต้องฝึกฝนของเขา แล้วผู้ที่ไม่เป็น
 เห็นไหม แต่เวลาครูบาอาจารย์เราเนะ นี้ผู้เป็น เห็นไหม

ทำเหมือนเป็น ทำเหมือนเป็นไง แต่ทำเหมือนเป็นนะ เวลามันแสดงออกมาแล้วนี้ด้วย
 ความไม่จริงไม่จังในหัวใจของตน ทำเหมือนเป็นๆ เวลาแสดงออกขึ้นมาเนื้มันแสดงออกมาด้วย
 กิเลสตัณหาความทะยานอยากไง มันไม่ได้เป็นความจริง เห็นไหม

แต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านทำเหมือนไม่เป็น ครูบาอาจารย์ท่านทำเหมือนไม่เป็นนะ ท่านไม่
 เป็น ท่านทำเหมือนเซอะๆ ซะๆ นะ แต่ในใจท่านรู้นะ เวลาคนที่เขาเป็นของเขาเนะ เขาแสดง
 กิริยาจะเงอะๆ งะๆ เซอะๆ ซะๆ เขาพร้อมนะ สติเขามี ปัญญาเขามี เขารู้ทันนะ เขารู้ทันนะรู้ทัน
 อะไร “อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า” พระอริยเจ้านิ่งอยู่นี้เพราะอะไร เวลามันกระเพื่อม
 นั้นเนะเห็นไหม เวลามันกระเพื่อมนะมันเสวยอารมณ์ สติมันกระเพื่อมไปพร้อมๆ สติเป็น
 อัตโนมัตติ สติเป็นร้อยแปดว่ากันไป ใอนั้นมันเป็นทฤษฎี เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าเขานิ่งอยู่เพราะอะไร เพราะมันพูดไปไม่มีประโยชน์นะ มันพูดไปมันโดนย่ำยี่นะ
 ใครเอาธรรมะไปให้ปลูชนย่ำยี่ ธรรมะในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ
 เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระราชวังมาเป็นเรื่องของโลกธรรม ๘ เวลาไปค้นคว้า
 อยู่ ๖ ปีนะทุกขัยากอยู่ขนาดนั้น เวลาธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม
 อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เรากราบธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอยู่ พระถามว่าองค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้ากราบอะไร เรากราบธรรมๆ กราบสังฆกรรมอันนั้น สังฆกรรมอันนั้นอยู่ในใจของ
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่มีสังฆกรรมอันนั้น ธรรมอันนั้นเหนือโลก ยิ่งใหญ่เหนือ
 กาลเวลาเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมนะ ท่านจะเอาธรรมอย่างนั้นมา
 ให้ไอ้พวกนั้นย่ำยี่หรือ พูดออกไปให้มันย่ำยี่ไซ้ไหม นี่ท่านไม่พูด ท่านรู้แล้วท่านก็เก็บไว้ในใจ

ของท่าน แล้วทำเซอะๆ ซะๆ ทำเงอะๆ งะๆ

เวลาผู้เป็นเขาทำเหมือนไม่เป็น ใ้อเราไม่เป็นทำเหมือนเป็นไง ทำเหมือนว่าจะเป็นๆ มันแสดงออกไปมันไม่มีสิ่งใดเป็นจริงเป็นจังเลย ถ้าไม่มีสิ่งใดเป็นจริงเป็นจัง เพราะสิ่งที่ไม่เป็น ไม่เป็นเกิดความสงสัยไหม เรามีความสงสัยไหมถ้าเราไม่เป็น ถ้าไม่เป็นพูดออกไปมันก็สงสัยทั้งนั้นนะ ถ้าสงสัยแล้วนี่ ๑ สงสัย พอสงสัยแล้วทำอะไรแล้วมันก็ไม่มีผล ถ้าไม่มีผลแล้วออกไปมันเป็นอย่างไร ทำเหมือนเป็นๆ มันเลยไม่เป็นไง

ผู้ที่มีคุณธรรมท่านทำเป็น ท่านทำเป็น แต่ท่านเห็นคุณค่าของมัน ท่านถึงไม่เอามันออกมาขายไง เวลาหลวงตาท่านไปไหนท่านบอกเลย “ในยามของท่านนะมีนิวเคลียร์นิวตรอน แต่เอาออกมาใช้ไม่ได้ เพราะไม่มีประโยชน์” ๑. ไม่มีประโยชน์ ๒. ไม่จำเป็นต้องใช้ ๓. มันมีคุณค่า มันมีคุณค่าๆ เพราะอะไร เพราะเราแสวงหาสิ่งนี้มา สิ่งที่เราแสวงหามาใช้ชีวิตทุ่มเททั้งชีวิต พอทุ่มเททั้งชีวิตแล้วต้องเป็นสัมมาทิฐิด้วย ทุ่มเททั้งชีวิตต้องเป็นมหาสติ ต้องเป็นสัมมาสติ ต้องเป็นสัมมาทิฐิ ต้องเป็นสัมมาสติ สัมมาสมาธิ สัมมาปัญญา ต้องเป็นสัมมาถูกต้องดีงาม พอถูกต้องดีงามแล้วประพฤติปฏิบัติไปล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน

จิตถ้าสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนานี้มันต้องใช้ปัญญาขนาดไหน ปัญญาที่พิจารณาไปแล้วนี้เห็นใหม่ เวลามันรู้เท่าขึ้นไปนะ ความรู้เท่าของมัน เห็นใหม่ แล้วถ้ามันก็ปล่อยวางของมัน มันปล่อยวางที่ยังไม่สมดุลของมัน ถ้ายังไม่สมดุลของมัน เห็นใหม่ เวลามันเสื่อม เวลามันตีกลับมา มันตีกลับมามันจะรู้เลยว่าจิตใจของเราที่มันพิจารณาไปแล้วนี้ มันมีสิ่งใดที่ไปทิ่มแทงในใจของเรา

ท่านมีวุฒิภาวะ ท่านรู้ถึงความละเอียดรอบคอบของการประพฤติปฏิบัติ ท่านเห็นการกระทำ การได้สร้างสติ ได้สร้างปัญญา ได้มีการกระทำ เห็นใหม่ เขาว่าโครงสร้างๆ ก็มันของปลอมนะสิ ถ้าเป็นของจริงๆ ก็เป็นมรรคสิ ถ้าเป็นมรรค มรรคมันเกิดขึ้นมาอย่างไร มรรคที่มันเกิดขึ้นมาแล้วนี้ มันจับผลัดจับผลู ที่มันไม่เป็นจริงขึ้นมาที่มันปล่อยวางๆ ปล่อยวางแต่มันไม่จบนะ

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาท่านจะเห็นการกระทำของมัน เห็นการกระทำของกิเลส เห็นการกระทำของความเป็นไป ฉะนั้นกว่าจะได้สิ่งนั้นมา ฉะนั้นเวลาการกระทำ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันเป็นความสมดุลของใจอันนั้นไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านสนทนาธรรมนะ โดยการกำกับ

ของเจ้าคุณจุ่มๆ นี้ ท่านจะนัดให้พระไปเจอกันในงานในกิจกรรมต่างๆ ในกิจของสงฆ์ แล้วก็ให้พระไปสนทนาธรรม เพราะท่านก็แสวงหา ท่านก็ต้องการ

เวลาหลวงตาท่านขึ้นชมๆ นั่นนะเป็นอุปมาของเรานะ เจ้าคุณจุ่มธรรมเจดีย์เป็นอุปมาของหลวงตาท่านที่ขึ้นชม ท่านเคารพเพราะเป็นอุปมาของท่าน ก็เป็นพ่อของท่าน คำว่าพ่อของท่านไอนั้นมันเป็นพ่อในธรรมวินัยไง ในการบวชไง ในน้ำใจของท่าน ท่านคุ้มครอง ท่านดูแล ท่านพยายามรักษาด้วยน้ำใจของท่าน

แต่เวลาเป็นเรื่องของธรรม เรื่องของธรรมมันเป็นเรื่องอำนาจวาสนาบารมีเฉพาะใจ ใจดวงใดมีกำลังมีอำนาจวาสนามีการกระทำ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ท่านถึงเคารพกันไง เวลาเคารพกันเขาเคารพกันด้วยคุณธรรม เคารพกันด้วยธรรมวินัย นี่ธรรมวินัย เห็นไหม ก็ยกย่องเป็นอุปมาขึ้นนี่เคารพกันด้วยธรรมวินัย แต่ถ้าเคารพด้วยคุณธรรม เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านเล่า ว่าเจ้าคุณจุ่มๆ นี้บอกว่า “เออ เวลาไปไหนๆ มหาก็คือต้องเดือดร้อนเพราะเรา คราวนี้มาหาไปเถอะ ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะเรามากแล้ว นี่ให้มาตามสบายของมหาเลย”

เพราะตอนนั้นท่านก็ยังแสวงหาของท่าน ท่านยังชวนชวายเป็นท่าน แต่เวลาท่านปฏิบัติจบแล้ว เวลาแสดงธรรมๆ นี่สิ่งที่มันมีธรรมๆ ทำเหมือนไม่เป็น ทำงะๆ งะๆ เซอะๆ ซะๆ แต่มีจริง ทำเหมือนเป็นไง ทำเหมือนเป็นแต่มันไม่เป็น มันไม่เป็นกิริยาแสดงออกไป มันไม่เป็นทั้งนั้นนะ ถ้ามันไม่เป็นขึ้นไป เห็นไหม เพราะคนแสดงมันก็เป็นการแสดงออกที่ไม่ถูกต้องค้างมาอยู่แล้ว

เพราะตัวเองสงสัย คำว่าสงสัย คุณติ เราทำสิ่งใดด้วยความสงสัย เหมือนคนที่ไม่มีวิชาการ ไม่มีวิชาชีพสิ่งนั้น แล้วไปทำสิ่งนั้นนะผิดหมดนะ เพราะเราไม่รู้ แต่ถ้าคนรู้ เห็นไหม มันเป็นขั้นเป็นตอนของมัน ตั้งแต่เขาไปหาหนัก ทางวิชาชีพของเรา เราทำของเราขึ้นไป เห็นไหม มันเป็นขั้นเป็นตอนของมัน ถ้าทำเป็นขั้นเป็นตอนของมันแล้ว ทำจบสิ้นกระบวนการของมันแล้วนี่ผลงานของมันก็ต้องสัมฤทธิ์ผลของมัน นี่เพราะเขาเป็น เขาทำตามสัปปะของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ทำเหมือนเป็นๆ แต่มันไม่เป็นนะ แต่ถ้ามันเป็นจริง เห็นไหม มันเป็นจริงมันต้องมีคุณธรรมในใจ มันเป็นจริงมันต้องมีสัจจะ ถ้ามีสัจจะมีความซื่อสัตย์ต่อธรรมอันนั้น มันถึงสุดยอด ถ้าเรายังศึกษาค้นคว้าอยู่นี้เรามีธรรมของเรา ทุกคนเป็นอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ของเรา

ท่านก็มาอย่างนี้ ท่านก็เริ่มตั้งแต่เก็บเล็กผสมน้อย เริ่มเก็บเล็กผสมน้อยนะ

เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันเป็นพระอะไร ครูบาอาจารย์ท่านพูดบอกว่า หลวงปู่มันท่านไม่เคยแสดงตนว่าท่านเป็นพระอรหันต์เลย แต่เวลาหลวงตาอยู่กับท่านนะ ท่านบอกว่า หลวงปู่มันท่านเก็บเล็กผสมน้อย คำว่าเก็บเล็กผสมน้อยขึ้นไปนี้ เพราะอะไร เพราะชีวิตแบบอย่างไร เวลาชีวิตแบบอย่างไร เห็นไหม เวลาแสดงธรรมๆ ให้คนอื่นฟัง แล้วเวลาคนอื่นเขามองนะว่าผู้แสดงธรรมนั้นเป็นหลักเป็นเกณฑ์หรือไม่ ถ้าเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ท่านถึงต้องพยายามของท่าน

ทั้งๆ ที่ว่าท่านเองท่านเป็นพระอรหันต์ คำว่าพระอรหันต์สติวินัย สติวินัยไม่มีอาบัติ อาบัติไม่มีหรือ อาบัติเป็นสมมุติ แต่สำหรับพวกเราผู้แสวงหานี้สำคัญนะ ไม่สมมุติหรือ จริงๆ กรรมมีจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าเราทำผิดทำพลาด เห็นไหม คุณเจ้าหน้าทีตำรวจๆ เป็นผู้ทำผิดเสียเองเขาต้องโดนวินัย ต้องโดนลงโทษตามกฎหมาย จะต้องออกจากวิชาชีพของตน

เราเป็นพระ เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลามันผิด เห็นไหม มันผิดธรรมวินัยมันเป็นอาบัติ เป็นอาบัติมันมีกรรมทั้งนั้นนะ บอกว่าไม่มีกรรมๆ มันอยู่ที่ครูบาอาจารย์ของเราไง ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา คุณ หลวงปู่มันท่านเป็นพระอะไร แต่ท่านเก็บเล็กผสมน้อย ท่านเก็บเล็กผสมน้อยเพื่อประโยชน์กับไอ้พวกผู้ที่แสวงหา พวกเราพวกแสวงหานี้เราต้องหาที่ลงใจ หาที่เราเคารพ หาที่เราไว้ใจ ถ้ามันไว้ใจนี้

ท่านแสดงธรรมมานี้มันไม่เปิดหัวใจรับฟัง มันไม่เปิดหัวใจรับฟังมันก็ไม่เป็นประโยชน์ ใจ ท่านถึงเสียสละของท่าน ท่านไม่ได้ทำเพื่ออยากดัง อยากใหญ่ อยากอวด อยากอะไรทั้งสิ้น ท่านเป็นจริง ถ้าไอ้พวกไม่เป็นนั้นนะ มันอยากอวดอยากแสดงออกนะพวกไม่เป็น ไอ้พวกเป็นนะเขาทำเพื่อประโยชน์ เห็นไหม ฉะนั้นถ้าเป็นสติวินัยนั้นเป็นความจริง แต่ถ้าอย่างเรานี้ถ้าสมมุติแล้วนะ ไอ้มันมันเป็นกิริยา พอกิริยานี้มันไม่มีผลกับใจดวงนั้น

แต่ของเรานี้มี เราเป็นพระ เป็นผู้แสวงหา ถ้าเป็นผู้แสวงหา เห็นไหม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เวลาชาวบ้านเขาจะ เห็นพระเห็นเจ้าบอกว่าท่านเป็นผู้ทรงศีลๆ ผู้บวชแล้วมีศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ นั่นคือกติกาบังคับห้ามทำ ห้ามก้าวล่วง ๒๒๗ แต่ในวินัย เห็นไหม ๒๑,๐๐๐ ข้อนี้ห้ามก้าวล่วง ก้าวล่วงเป็นกรรมทั้งนั้น ทำผิดเป็นกรรมทั้งนั้น ถ้าเป็นกรรมขึ้นมาจะ การกระทำนั้น

คูลี เจ้าหน้าทีรัฐนะทำความผิด เขามีโทษ ๒ ชั้น ๓ ชั้น ไอ้เรานี้เราเป็นพระ เราเป็นผู้ประกาศตนให้ประชาชนเขาเคารพบูชา ถ้าเคารพบูชาณะ ถ้าทำผิดศีลๆ มันก็มีเวรมิกรรมทั้งนั้น ถ้ามีเวรมิกรรมทั้งนั้น นี่ไง มันถึงบอกว่า ถ้าพูดถึงว่าผู้ที่แสดงว่าเป็นสติวินัย เขาพ้นของเขาไปแล้ว ถ้าเขาแสดงของเขา เขาทำของเขา ถ้าไม่เป็นจริง เขามีกรรม

ไอ้ของเราๆ จะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะเอาจริงของเรา ถ้าเอาจริงของเรา เราจะต้องเดินตาม เดินตามเห็นใหม่ ต้องเคารพ หลวงตาท่านพูด “ไม่เหยียบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วแสดงธรรม” เวลาเหยียบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็กรรมวินัยๆ เป็นศาสดาของเรา เวลาก้าวล่วงๆ การแสดงธรรม แสดงธรรมๆ ก็กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ด้วยความเคารพบูชาไม่มีในหัวใจ

แต่ของเรานี้ ถ้าเรามีความเคารพบูชาในหัวใจของเรา เราจะก้าวล่วงไม่ได้ เราต้องอยู่ในหลักในเกณฑ์ ในหลักในเกณฑ์แล้ว เห็นใหม่ ฉะนั้นเวลาที่ว่าเวลาประพฤติปฏิบัติ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๙ เวลาศีล ๘ ศีล ๑๐ เห็นใหม่ เวลาเขาปฏิบัติขึ้นไปสมาธิเขาลงได้ยังไง เวลาเกิดปัญญาๆ อย่างไร เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านบอกว่าศีลไม่พอๆ คูอย่างเราสิ เห็นใหม่ เราบวชมาเราเป็นพระเหมือนกัน คนบวชมาจากอุปัชฌาย์นี้เป็นสมมุติสงฆ์เหมือนกันหมดเลย แต่เวลาเราประกาศตนว่าเป็นพระป่าๆ พระปฏิบัติ

นี่ธุดงค์วัตร ธุดงค์วัตรเป็นศีลในศีลใจ ศีลในศีล ธุดงค์นี้เป็นเครื่องขัดเกลา ขัดเกลากิเลส เพราะกิเลสมันอยากสะดวกอยากสบาย อยากพอใจของมันทั้งนั้น เราก็มีข้อบังคับๆ ว่าให้ทำได้เท่านั้นๆ เห็นใหม่ มีข้อบังคับของเรา มันขัดเกลาๆ แต่มันไม่ได้ฆ่ากิเลสใจ แต่มันขัดเกลามันก็คิดขวาง มันไม่ให้กิเลสมันแสดงตัวได้เต็มที่ มันมีข้อบังคับมันไว้ๆ ฉะนั้นข้อบังคับมันไว้ เราจะประพฤติปฏิบัติเราก็ต้องมีสติปัญญาของเรา แล้วเวลานั่งสมาธิภาวนามันจะเข้ามาแล้ว

คนที่เขาว่าศีลเขาไม่พอๆ เขาทำประพฤติปฏิบัติแล้วนี้เขาไม่ได้ผลของเขา เพราะศีลเขาไม่เหมือนเรา เราศีล ๒๒๙ แกรมเป็นพระปฏิบัติอีกต่างหาก พระปฏิบัติอีกต่างหาก เห็นใหม่ เวลาทำสมาธิมันไม่ลง เชื่อกลับมาเลย ผิดอะไรบ้าง อะไรทำให้มันก็คิดขวาง มันตรวจสอบทั้งนั้นนะ เราตรวจสอบเราเองไง ถ้าเราตรวจสอบเราเอง เห็นใหม่ นี่ไง เวลาทางโลกเขาปฏิบัติกัน เขาหวังหาอาหารว่าศีลเขาไม่เหมือนเรา พวกเราเป็นผู้ทรงศีล เขาเคารพบูชาเพราะว่าเราศีล ๒๒๙ ยังเป็นพระปฏิบัติด้วย พระธุดงค์ด้วย นี่ไว้เนื้อเชื่อใจ

แล้วเราเป็นจริงไหม นี่ไง ถ้าเราเป็นจริงขึ้นมา เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วประพฤติปฏิบัติ เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วแสดงธรรม เราไม่ใช่เหยียบย่ำไปๆ นี่พูดถึงว่าถ้าพูดถึงสติวินัย จะบอกว่าการทำผิด การกระทำ กรรมดี เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำคุณงามความดีทั้งหมดจะเป็นคุณงามความดีขึ้นมา เป็นบาทเป็นฐานในการประพฤติปฏิบัติ ใครทำความชั่ว ความชั่วนะมันหมักหมมไว้ไง ไว้แต่พวกที่มี ๒ อารมณ์ เห็นไหม เวลานั้นก็ปิดบังไว้ ต่อหน้าก็พฤติกรรมของเราอย่างหนึ่ง แต่เวลาพูดๆ ไปอีกอย่างหนึ่ง แน่ะ เพราะทำไม่เป็น เพราะมันไม่รู้

แต่ถ้าผู้ที่เขาเป็น เห็นไหม เขาเป็นเขาเก็บของเขาไว้ เขาเก็บของเขาไว้เพราะว่าธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลก มันเหนือสัจจะเหนือการคาดหมายเหนือตรรกะทั้งสิ้น ไม่มีสิ่งใดเข้าถึงได้ จะเข้าถึงได้ต่อเมื่อผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วตามเป็นจริงเท่านั้น แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงอย่างนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติมันต้องมีฐานไง มันต้องมีบาทมีฐานรองรับขึ้นไป ถ้ามีบาทมีฐานรองรับขึ้นไป ตั้งแต่จรดนิสสัย ตั้งแต่อำนาจวาสนา ตั้งแต่เวลาเราบวชแล้วนี่ เรามีเป้าหมายขนาดไหน ถ้ามีเป้าหมายแล้วนี่ เราตั้งใจของเรา เราตั้งใจของเรา เราทำให้มันเป็นจริงเป็นจิ่งขึ้นมาๆ

เวลาทางโลกเขานี้เขาบอกว่า มัชฌิมาปฏิปทา มันก็อยู่ที่ความคิดของคนว่าแค่ไหนมันมัชฌิมาปฏิปทาใจ ผู้ที่มีความเข้มแข็งนะ มัชฌิมาของเขามันก็สมบูรณ์ของเขา ใจผู้อ่อนแอไปเห็นอย่างนั้นก็ตกอกตกใจ เห็นไหม แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปนี้ เขามีบาทฐานของเขา เขามีการกระทำของเขา เขาได้ผ่านวิกฤตกิจกรรมอย่างนั้นมา เขาผ่านวิกฤตการณ์อย่างนั้นมา มันเรื่องไร้สาระ มันจะเข้มแข็งมันจะจริงจิ่งขึ้นมาที่ต่อเมื่อเวลาเรามีสติ เรามีสมาธิ มีปัญญาของเราขึ้นมา แล้วถ้ามันมีสติ มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมาที่มันเป็นมรรค เป็นมรรคขึ้นมาที่มันจะขุดคุ้ยหากิเลส การขุดคุ้ยหากิเลสนะ

วิธีการขุดคุ้ยหากิเลสเพื่อเอาตัวกิเลสมาพิจารณา เพื่อเอาสังขารขึ้นไปชำระล้างมัน เวลาเราขุดคุ้ย เราแสวงหาน้ำมันสะเทือน เพราะกิเลสมันอยู่กับเรา แต่ไม่มีใครเคยเห็นมัน แต่ถ้าเวลาเราขุดคุ้ยหากิเลสมันได้กิเลสแล้ว เห็นไหม มันฝึกหัดใช้ปัญญาไปๆ มันมีใจ มันมีงานนะ มันมีงานมันมีเหตุมีผลของมัน แต่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นไปนะ เราไม่มีงานของเรา ไม่มีเหตุมีผลอะไรของเรา นึกเอา คาดเอา ฟังเอา ฟังเขาว่า ใครไม่เคยได้ยิน ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการมันอัดเทปไว้ทั้งนั้นนะ ใครๆ ก็ได้ยินมาทั้งนั้นนะ ใครๆ เขาก็จำได้ ใครๆ ก็พูดได้ พูดคำเดียวกัน

เหมือนกัน แต่ไม่เหมือน

นี่เพราะมันทำไม่เป็น ทำไม่ได้ ถ้ามันทำเป็นทำได้ขึ้นมา เห็นไหม เพราะว่าพระไตรปิฎกมันมีอยู่ในคอมพิวเตอร์นะ แล้วเรากดก็ได้ เราศึกษาอย่างไรก็ได้ เราทำได้ทั้งนั้นนะ แต่เราศึกษาแล้วเรากดมาแล้วนี่สิ่งนี้มันเป็นภาคปริยัติ เป็นภาคการศึกษา มันไม่ปิดกั้นใครหรือกักรักษาปิดๆ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ มันเป็นสิทธิ์ มันเป็นสิทธิ์ของคน คนมีสิทธิ์ทุกคน แล้วมีสิทธิ์กันค้ำ แล้วมีสิทธิ์ที่จะพิจารณา มีสิทธิ์นี้ก่อกิดทั้งนั้นนะ แต่มันเป็นจริงหรือเปล่านั้น

ถ้ามันไม่เป็นจริงมันเพราะเหตุใด ถ้ามันเป็นเพราะเหตุใดแล้วเราก็ก้อนกลับมา เพราะอะไร เพราะเราจะทำเพื่อเรา เราจะทำเพื่อหัวใจดวงนี้ เพราะหัวใจดวงนี้มันทุกข์มันยากใช้ไหม ที่เรามาบวชกันนี่เพราะอะไร เป้าหมายของเขาบวชอะไร บวชมา คุสโล โลกเขาบวชกันทั้งนั้นแหละ พระนี่เป็นแสนๆ ทั้งนั้นนะ แต่บวชมาแล้วนี่เอาจริงเอาจางขนาดไหน คุสโล ในวงการปฏิบัติเรานี้ เวลาปฏิบัติปฏิบัติญาณตนว่าเป็นนักปฏิบัติทั้งนั้นเลย

แล้วมันเอาจริงเอาจางขนาดไหนนะ มันได้ผลมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันได้ผลมากน้อยแค่ไหน นั่นนะมันเป็นเครื่องยืนยัน เป็นเครื่องยืนยันในการปฏิบัติใจ เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติทวิญญูโก เป็นปัจจัยตั้งเป็นสันติทวิญญูโกกับใจดวงใดละ ก็ใจดวงใดที่แสวงหาอยู่นั้นนะ ดวงที่ประพฤติปฏิบัติกันนั้นนะ แต่ที่นี่หาใจของตนไม่เจอ ถ้าหาใจของตนไม่เจอก็ทำสมาธิไม่เป็น คนที่หาใจของตนเจอคือทำสมาธิได้ ถ้าทำสมาธิได้ เห็นไหม นั่นนะคือหัวใจ ถ้าได้สมาธิแล้วนี่พออยู่พอกิน

ถ้าพออยู่พอกิน เริ่มต้นจากจุดนี้ จิตเป็นสัมมาสมาธิแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าจิตมันไม่สงบมันไม่เป็นสมาธิขึ้นมาละ สิ่งทีนี่ก่อกิดเป็นตรรกะทั้งหมด ใครจะนึกไม่ได้ เดียวนี้เขาใช้เซ็นเซอร์ ใช้รับรู้ความร้อน มันรับรู้ได้ทั้งนั้นนะ ทางวิทยาศาสตร์เขายังคิดได้เลย เห็นไหม เวลาแสงน้อยลงมันรับรู้ของมัน มันเปิดของมัน แล้วนี่มันก็รับรู้ของมันโดยวิทยาศาสตร์ โดยพลังงาน แล้วมันมีชีวิตใหม่ มันสุขมันทุกข์ใหม่ ประกอบมันขึ้นมาเป็นชิ้นงาน ใช้สอยไปแล้วมันเสื่อมสภาพแล้วก็ทิ้งมันไป มันร้องไห้ใหม่ มันเสียใจด้วยหรือเปล่า ไม่มีเลย มีแต่เจ้าของผู้คิดมันนั่นแหละไปคร่ำครวญเอง มันไม่มีชีวิตใจ แต่เจ้าของมันมีชีวิต

นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาละ ถ้าจิตไม่สงบขึ้นมาละ ใครเป็นเจ้าของมัน หัวใจดวงนี้ที่มันทุกข์มันยาก เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ตัวมันเป็นอย่างไร ถ้าจิตมันสงบแล้วเห็นไหม มันรับรู้ตัวของตัวมันได้ยังไง ฟึกหัด ถ้าเราอยู่ระหว่างการศึกษากัน เราต้องกันค้ำของ

เรา ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด วันคืนล่วงไปๆ

นี่พรรษาที่ผ่านมาก็ผ่านมาแล้ว อีกเดือนหน้าจะเข้าพรรษาอีกแล้ว แล้วเข้าพรรษาแล้วนี่ เดี่ยวก็ออกพรรษาอีกแล้ว พรรษาก็มากขึ้นๆ พระบวชใหม่ก็ “หลวงปู่ หลวงปู่” มันจะมากราบ มาไหว้ แล้วจะเอาอะไรไปสอนมัน จะเอาอะไรเป็นแบบอย่าง จะใช้ชีวิตแบบฉันใช่ไหม ชีวิตแบบฉันนี่ เห็นไหม เร่ร้อนๆ อยู่อย่างนี้ใช่ไหม ชีวิตที่เร่ร้อนกับชีวิตที่ออกวิเวกแตกต่างกัน ชีวิตที่เร่ร้อนก็เร่ร้อนกันไปตามกระแสสังคม ถ้าสังคมมันฟูขึ้นมามันก็เฉิดฉายกันขึ้นมา ถ้าสังคมเขาไม่ยอมรับก็เปลี่ยนแปลงไป

แต่ถ้าเป็นวิเวกเขาไปอยู่ในความสงบสงัด เพราะจิตมันสงบสงัด จิตมันยอมรับ จิตมันยอมรับสภาพแบบนั้น ความคิดเกิดจากจิต สังคมเกิดจากมนุษย์ มนุษย์ทุกขั้ทั้งนั้น มนุษย์ที่แสวงหาเขามีแต่ความทุกข์ใจของเขา เขาจะหาคุณธรรมในใจของเขา เขาแสวงหาหัวใจของเขา ด้วยความรู้ความเข้าใจของเขา เขาก็แสวงหาได้เท่านั้น

เราเป็นนักรบ เราเป็นศากยบุตร เราเป็นนักปฏิบัติ ถ้าเราอยู่ในความสงบสงัดของเราได้ เห็นไหม นี่ของจริงใจ ของจริงมันอยู่ตรงนี้ ของจริงมันอยู่ในที่สงบสงัด อยู่ในวิหารธรรม ในความสุขของมัน ถ้าเป็นความจริงอย่างนี้ นี่ความจริง ถ้าความจริงเห็นไหม ออกวิเวกๆ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เป็นหัวใจที่มันมีสติมีปัญหา ที่รักษาหัวใจของตนได้ แต่ไปตามกระแสสังคมๆ อย่างนั้นนะ เห็นไหม ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด สุดท้ายแล้วก็ต้องตายไป ครูบาอาจารย์ท่านแสดงธรรมนะ ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น นี่หลวงปู่มันท่านพูด

เวลาหลวงตาท่านแสดงธรรม เห็นไหม แม้แต่คนแสดงก็ต้องตายไป มันไม่มีใครค้าฟ้าหอรอก มันไม่มีใครอยู่ได้หอรอก แต่เวลาท่านพูดของท่าน เห็นไหม ในปัจจุบันที่ท่านมีชีวิตอยู่ ท่านบอกเลย มีอยู่ ๒ องค์ มีท่านกับหลวงปู่เจี๊ยะเอาหัวค้าฟ้าไว้ๆ ทำไมมี ๒ องค์ละ แล้วองค์อื่นๆ ละ ท่านพูดประจำว่า “นี่มีอยู่ ๒ องค์ที่เอาหัวค้าฟ้าไว้ มีเรากับท่านเจี๊ยะ” มีท่านกับหลวงปู่เจี๊ยะเอาหัวค้าฟ้าไว้ นี่คำพูดของท่านมันมีเกร็ดใจ มันมีเกร็ดมีการบอกสื่อ สื่อความหมายอะไรต่างๆ ไว้เยอะแยะเลย แต่ใครจะคิด ใครจะรู้ ใครจะเข้าใจ นั่นมันก็เป็นวุฒิภาวะ

ถ้าไม่เป็นมันก็ไม่รู้ ถ้าไม่เป็นฟังแล้วมันก็แล้วกันไป แต่ถ้าเป็นนะมันฟังแล้วมันสะท้อน มันสะท้อนใจใจ สะท้อนใจ มันพูดถึงความรู้สึก มันพูดถึงความรู้สึกของท่าน ความรู้สึกของโลก ความรู้สึกของคุณธรรม สิ่งที่คุณศึกษามาสิ่งที่คุณคิดว่ามานะมันมีสิ่งใด เห็นไหม เอาหัวค้าฟ้าไว้

ก็เป็นหลักใจ เป็นหลักอยู่ในวงกรรมฐานใจ

วงกรรมฐานที่มีหลักมีเกณฑ์ มีหลักมีเกณฑ์นะ เหมือนผู้ชำนาญการทางหมอทางการแพทย์ เห็นไหม เวลาหมอบ้านนอก เวลาเขามีคนไข้ เขาส่งต่อๆ นั้นนะเพราะว่าอะไร เพราะว่าหนึ่ง หนึ่งเขาไม่ถึงมั่ง จบ เอวัง